

2. OPLAG

Politik for mennesker med handicap

Haderslev

Forord

De kommende sider er resultatet af en proces, der har løbet siden november måned 2014. Materialet er resultatet af debat på facebook og ikke mindst drøftelserne på et seminar og tre åbne arbejdsgruppemøder. Alle borgere i kommunen har været inviteret til at bidrage. Det er et borgerdrevet forslag – forstået sådan, at Socialudvalget og administrationen bevidst har stillet sig ved sidelinjen.

Det har været afgørende for forløbet, at alle, som havde synspunkter i forhold til mennesker med handicap, har været inviteret åbent ind i processen. Vi tror på, at de borgere, som har bidraget, har været de borgere, som havde noget på hjerte.

Forløbet har vist, at samtale fremmer forståelsen – det gælder mellem borgere, politikere og ansatte. Men også mellem borgerne indbyrdes.

Der ligger mange timers dialog og prioritering bag dette slutdokument. Den brede deltagelse afspejler stort engagement blandt de godt 50 borgere, som har haft noget på hjerte i forhold til "Politik for mennesker med handicap" i Haderslev Kommune. Der er blevet drøftet intenst og grint meget undervejs. Men først og fremmest har processen afspejlet deltagernes vilje til at lytte og være i dialog med hinanden. Målet har ikke været at opnå enighed (det ville heller ikke have været muligt), men derimod at arbejde frem mod en prioritering og vægtning, som alle kan se sig som en del af.

Det er et stykke godt, demokratisk håndværk, som deltagerne har leveret. Og det vil jeg gerne på vegne af Socialudvalget sige alle deltagerne en stor tak for.

Slutdokumenter fra arbejdsgrupperne indeholder ni principper for at sætte mennesket med handicap i centrum. Mange af principperne er tæt forbundne og har været drøftet i de tre arbejdsgrupper. Det er først i den endelige redigeringsproces, at materialet er blevet struktureret omkring disse ni principper.

På de følgende sider er indspillet fra arbejdsgrupperne gengivet som en tekstboks – princip for princip. Socialudvalget har lavet en indledning til hvert princip, hvor vi forsøger at sætte vores politiske aftryk på materialet, som fremlægges som en samlet politik til byrådets godkendelse 1. september.

Alle principperne er vigtige for de borgere, som har deltaget i processen. Men der er alligevel grund til at fremhæve det 9. princip: Opfølgning på "Politik for mennesker med handicap" i Haderslev Kommune. For uden løbende fokus og opfølgning på de forhold, som den omfatter, vil den stille og roligt miste sin værdi.

Socialudvalget ser frem til, at politikken bliver brugt af borgere, medarbejdere og politikere til at navigere efter, og at den fører konkrete handlinger med sig. I udvalget vil vi løbende være på udkik efter tegn på, at udviklingen går den rigtige vej.

Endnu engang tak til de mange, som har bidraget. Fra Socialudvalgets side vil vi gerne bidrage til, at "Politik for mennesker med handicap" får et godt, levende og værdifuldt liv.

På vegne af Socialudvalget
Thies Mathiasen
formand

1. princip - Individuel forståelse for det enkelte menneskes behov

Byrådet ønsker med denne politik, at sætte fokus på, at selv med store og betydelige handicap har man ret til udvikling, til livskvalitet og til at blive set som et menneske med værdi og et menneske, der kan give.

Vi skal understøtte det enkelte menneskes bestræbelse på at søge sin personlige frihed – samtidig med at alle har ret til en værdig plads i samfundet, hvor man kan føle sig anerkendt.

Vi bør sammen og hver især tage vare på at drage omsorg for, at de allersvageste har en plads som medmennesker i vores samfund. Vi bør have øje for det enkelte menneskes ressourcer, udviklingsmuligheder og livskvalitet. Vi bør også have øje for betydningen af netværk - samt den velfærdsteknologi, der omgiver os og de hjælpemidler, der kan hjælpe os på vej.

Mens nogle er født med et handicap, kan andre opleve at få et handicap senere hen i livet – for eksempel i forbindelse med, at de oplever sygdom, er udsat for en ulykke eller andet.

Vi ser mennesket før handicappet – men anerkender handicappet. Vi skal først og fremmest hjælpe og støtte de svageste af de svage borgere. Det er dem, som gerne vil, men ikke kan eller har ressourcer til, at det kan lykkes.

Vi anerkender og respekterer de handicap, der ikke kan ses, på lige fod med de synlige handicap.

Anbefaling(er)

- At der skabes løsninger, der respekterer den enkeltes behov og ressourcer (Det kan for eksempel være små enheder eller mulighed for, at borgeren selv kan søge anden bolig).
- At samarbejdet med borgeren og dennes netværk styrkes.
- At der skabes individuelle udviklingsmuligheder for den enkelte – også med blik for udvikling på lang sigt.
- At borgeren støttes til øget livskvalitet ved at få hjælpemidler og teknologier, der kan medvirke til øget selvhjulpethed, stillet til rådighed.
- At der skabes lige vilkår for både børn og voksne med et handicap. videre. handleren indhenter fornøden viden og udveksler erfaringer. Gør brug af diverse foreninger inden for handicapområdet – og ikke mindst: Borgerens/pårørendes egne erfaringer.

2

2. princip - Styrkelse af samspil og anerkendende dialog

Byrådet ønsker med denne politik, at skabe øget opmærksomhed på handicapområdet, at styrke inddragelsen samt skabe og udvikle en ramme for dialog og samarbejde.

Samspil med frivillige og det aktive medborgerskab er de gennemgående nøgleord.

Mennesket med handicap skal være i centrum. Det er afgørende, at samarbejdet mellem de pårørende og borgeren med handicap og de professionelle hviler på en fælles interesse i at skabe de bedste betingelser for borgeren med handicappet.

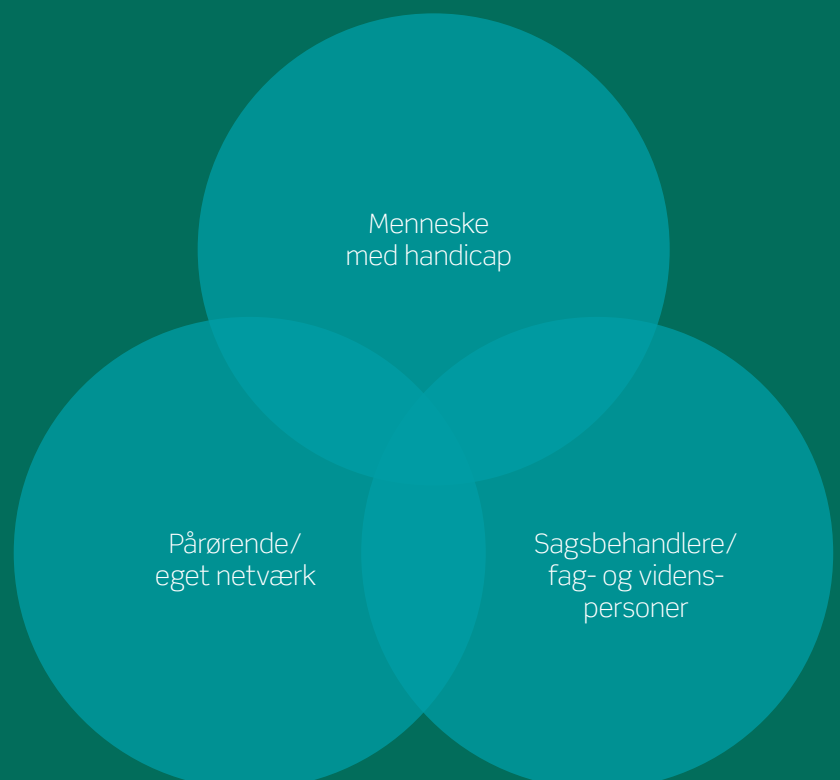
Hver gang en borger oplever et problem i samspillet, bør vi alle se det som en anledning til at se på, om vi kan forbedre vores praksis.

Vi vil gerne fremme dialogen og skabe forudsætninger for et frugtbart samarbejde mellem de involverede parter ved at sætte fokus på spørgsmålet: Hvordan former vi i fællesskab den ligeværdige og givende dialog?

Alt samspil bør tage afsæt i det enkelte menneskes behov – og i forståelse for relationen mellem sagsbehandler(e), pårørende og fagpersoner (se figur nedenfor).

Anbefaling(er)

- At mødet og samarbejdet mellem borgere, pårørende og kommunale medarbejdere bygger på åben og ærlig kommunikation på grundlag af principperne: Ligeværd, anerkendende dialog samt gensidig respekt for hinandens kompetencer og roller.
- Arbejdsgange og procedurer skal være kendte, ensartede og tydelige for alle, som er involverede i sagen.
- At sagsbehandleren har de nødvendige værktøjer til forventningsafstemning med borgeren (og eventuelt dennes pårørende). Og det er sagsbehandlerens ansvar, at det sker.
- Ved forventningsafstemmende samtaler skal den kommunale medarbejder sikre sig, at borger/ pårørende forstår det, der bliver aftalt.

3. princip - Uddannelse og kompetenceudvikling

Byrådet vil arbejde for et mangfoldigt og ligeværdigt samfund, hvor mennesker med handicap har samme muligheder for at udnytte deres potentiale og for at tage så meget ansvar for eget liv som overhovedet muligt.

Vi tror på, at udvikling for det enkelte menneske er af utrolig stor betydning uanset alder. For mennesker med handicap vil uddannelse og beskæftigelse ofte være en vigtig vej til at deltage i og bidrage til samfundslivet på lige fod med andre. Det gælder også mennesker, hvis læringsevne eller arbejdsevne af den ene eller den anden grund er begrænset. Og det gælder hele livet - fra barn til gammel.

Hvert menneskes evne er af stor værdi, både for samfundet og for den enkelte. Det er afgørende for den enkelte, at man har en følelse af at høre til. Både blandt andre mennesker med handicap men også i samfundet som helhed. Det handler om at kunne deltage om at give sit bidrag til fællesskabet – uanset hvem man er, og hvad man kommer med.

Alle mennesker har et udviklingspotentiale, og alle har noget at bidrage med til andre. Alder er ingen hindring.

Anbefaling(er)

- Lige mulighed for at skabe uddannelsesmæssige rammer for børn, unge og voksne med et handicap i et offentligt regi (at penge til støtte følger borgeren).
- Fokus på aktiv beskæftigelse, der udfordrer den enkelte. Mindre fokus på beskyttet beskæftigelse. Mennesker med en funktionsnedsættelse har behov for en målrettet, aktiv beskæftigelsesindsats for at kunne opnå eller vedholde inklusion på det ordinære arbejdsmarked.
- Børn og unge: At inklusion afvejes nøje over for specialskoletilbud – med udgangspunkt i barnets/den unges behov.
- At borgerne i højere grad inddrages i beslutningsprocessen (for eksempel i forhold til udbud og i forhold til høringer), fordi de ofte har ekspertviden på eget område.
- Fokus på at udbrede det frivillige arbejde og det aktive medborgerskab: Der bør arbejdes med videndeling på tværs: Borgere/pårørende der deler viden med andre borgere/pårørende. Pårørende til handicappede har en masse brugbar viden. Pårørende kan være sparringspartnere for "nytilkomne" pårørende.
- For at sikre og styrke samarbejdet forventes det, at medarbejderne er kompetente (også i forhold til dialog) og løbende får udviklet deres kompetencer.
- At der arbejdes på at udbygge og vedligeholde specialviden blandt medarbejderne – i tæt samspil med de borgere, der har viden på eget område.
- At der laves enkle videovejledninger til borgere: "Sådan foregår et møde...","Vigtige ting at vide om..." og så videre. handleren indhenter fornøden viden og udveksler erfaringer. Gør brug af diverse foreninger inden for handicapområdet – og ikke mindst: Borgerens/pårørendes egne erfaringer.

4

4. princip - Ligeværd i sagsbehandlingen

Byrådet vil med denne politik understrege betydningen af, at den enkelte borger oplever, at sagsbehandlingen er helhedsorienteret og gennemskuelig, og at den bygger på ligeværd, ensartethed og differentiering. Alle borgere skal opleve, at deres sag af-dækkes fyldestgørende og behandles af fagligt kompetente medarbejdere.

Der skal være særlig opmærksomhed på, at de pårørende er ressourcepersoner med en særlig viden om borgeren med handicappet. Men samtidig skal administrationen tilstræbe, at de pårørende "sættes fri" i forhold til sagsbehandlingen: Det må ikke være den pårørendes ansvar, at relevant viden om borgeren med handicap "bæres rundt" i administrationen.

Der skal være klare og synlige retningslinjer for sagsbehandlingen, og borgerne må ikke opleve, at der hersker tvivl om kommunens faglige begrundelse for en given indsats. Heller ikke, hvis der gives et afslag. Kommunen skal bestræbe sig på at et afslag følges af forslag til, hvilke andre muligheder det enkelte menneske har. Med andre ord: Et nej skal aldrig kun være et nej!

Uanset, hvor ressourcestærke borgerne/de pårørende er, bør de opnå et ensartet resultat ud fra princippet: Behandl forskelligt for at behandle ens.

Kompensation, hjælpe og støtte bør tage udgangspunkt i konkrete funktionsnedsættelser. Det er langt fra alle borgere, som har en diagnose, men behovet for kompensation, hjælpe og støtte er vigtigt for alle. Borgerne taler ikke altid samme sprog som en sagsbehandler. Sagsbehandleren har én "dagsorden" og borgerne/de pårørende en anden. Vi har brug for at finde hinanden, så sagsbehandleren får vejledt borgeren og de(n) pårørende - så der findes frem til den rette hjælp til et godt liv.

Anbefaling(er)

- At kompensation, hjælp og støtte tager afsæt i borgerens konkrete behov, og ikke kun i en eventuel diagnose.
- At borgeren modtager den hjælp, der er nødvendig – uanset om borgeren har en diagnose eller ej.
- At sagsbehandleren er ressourceperson for borgeren. Det er ikke nødvendigt, at borgeren har viden om jura, pædagogik, medicin/lægevidenskab med videre. Sagsbehandleren skal vide, hvor den pågældende viden findes og fremskaffe denne.
- At kommunikation og vejledning er ordentlig og tydelig. Sagsbehandleren skal påtage sig det overordnede ansvar for rådgivning og kommunikation.
- Det er ofte godt for borgeren at have en ekstra person (bisidder) med til møde med sagsbehandleren. Der bør laves en folder, der sendes ud sammen med mødeindkaldelsen, hvor der gøres opmærksom på muligheden for en bisidder.
- At sagsbehandling af borgere med sjældne/komplicerede handicap sker på grundlag af, at sagsbehandleren indhenter fornøden viden og udveksler erfaringer. Gør brug af diverse foreninger inden for handicapområdet – og ikke mindst: Borgerens/pårørendes egne erfaringer.

5. princip - Helhed i sagsbehandlingen

Den enkelte borger skal opleve en helhed i den indsats, kommunen yder. Hvis indsatsen skal koordineres mellem flere afdelinger i kommunen, er det deres fælles ansvar, at den nødvendige helhed i indsatsen skabes. Vi skal finde måder at skabe en helhed i alle de indsatser, der vedrører borgeren.

Byrådet ligger stor vægt på, at der sikres gode overgange mellem indsatser tidligt i livet og voksenlivet. Byrådet lægger også stor vægt på, at sociale indsatser og indsatser fra eksempelvis arbejdsmarkedsområdet koordineres til gavn for den enkelte borger. Alle overgange fra ung til gammel skal være præget af helhedssyn og tværfaglighed i kommunen – og vi tilstræber at bruge alle involveredes kompetencer.

Sagsbehandlingen bør organiseres og koordineres med henblik på at sikre størst mulig helhed i behandlingen af den enkelte borgers sag. Dette er samtidig den bedst mulige udnyttelse af ressourcerne.

Anbefaling(er)

- At der etableres et sagsbehandlingsteam omkring borgeren, og at der udpeges en koordinerende tovholder i teamet. Det er vigtigt, at borgeren bliver ledt den rigtige vej fra starten.
- At der sikres viden på tværs af afdelinger om hinandens fagligheder og tilbudsvifte, og at denne viden bringes i spil.
- At gøre sagsbehandlingen enklere og mere gennemskuelig for borgeren og samarbejdspartnere.
- At alle tilgængelige ressourcer omkring borgeren inddrages.
- At overgange fra barn til voksen bør fungere gnidningsløst i forhold til sagsbehandlingen. Det tilstræbes, at der holdes samtale med den unge ved det 16. år for at planlægge det videre forløb i overgangen til voksenlivet.

5

6

6. princip – Tilgængelighed

Tilgængelighed skal forstås bredt. Det drejer sig om tilgængelighed til et liv i samfundet.

Alle borgere skal opleve, at kommunen er tilgængelig. De skal opleve, at de informeres i tilstrækkelig grad om egen eller pårørendes sag. Det kan være informationer, som enten efterspørges af borgeren selv eller af pårørende, eller som er nødvendige for at holde sig løbende orienteret.

Det offentlige rum tilhører os alle, og derfor skal den fysiske tilgængelighed tænkes ind alle steder i kommunens virke. Der skal være tilgængelighed for alle ved offentlige bygninger: Lige fra skoler, daginstitutioner og uddannelsesinstitutioner til administrationsbygninger, kultur- og fritidstilbud med videre. Tilgængelighed for alle skal tænkes ind i kommunens fysiske planlægning.

Der er basale lovgivningsmæssige krav til tilgængelighed, som skal overholdes. Herudover er der anbefalinger til handicapvenlige løsninger, som kan overholdes. Haderslev Kommune ønsker, at der også sættes på, at kan-løsningerne naturligt integreres i kommunalt og kommunalt støttet byggeri. Byrådet støtter, at der nedsættes en tilgængelighedsgruppe. Tilgængelighedsgruppen tilknyttes Handicaprådet.

Da ønskerne til kommunens indsatser for at øge tilgængeligheden er omfattende, holdes der et årligt dialogmøde med Handicaprådet, hvor der drøftes og prioriteres konkrete indsatser.

Tilgængelighed bør tænkes bredt – ikke kun som fysisk tilgængelighed. Alle skal rummes – og alle handicaps behandles ligeværdigt.

Der bør være lige adgang til at leve et liv. Der bør være lige adgang til det offentlige rum. Alle bør have mulighed for at komme rundt og klare sig på egen hånd.

Anbefaling(er)

- Tilgængelighedsgruppe. Der er flere steder i kommunen hvor skævheder, belægninger og meget andet gør, at det er umuligt at komme omkring, når man er dårligt gående, kørestolsbruger, gangbesværet, svagt seende med videre. Der er også stor forskel på handicap-toiletter. Der er mange erfaringer om dette blandt borgerne – og de vil gerne dele disse erfaringer. Det anbefales derfor, at der nedsættes en tilgængelighedsgruppe tilknyttet Vej og Park (der er erfaringer fra andre kommuner, spørg DH).
- Tilgængelighed alle steder i kommunen så vel fysisk som psykisk. (rådhuset og jobcentret ikke en mulighed for alle).
- Handicap-skilte bør være tydeligere på bykortet (både på papir og på nettet).
- Tage udgangspunkt i de svageste. Eksempelvis med brede gange og store elevatorer så alle har lige adgang til det offentlige rum. Der bør arbejdes på at forbedre: Belysning af stier/indgange, tilgængelighed via ramper og gelændere og antallet af handicap-toiletter.
- Blinde bør hjælpes til at komme rundt ved hjælp af lyde og "bånd" i belægningen.
- Fast belægning, der ikke er glat (for eksempel særlige fliser).
- Handicap-relevant skiltning skal placeres så den letter orienteringen i byen/bygningerne og ved naturstier/strande.

7. princip – Motions- og fritidstilbud til alle

Byrådet ønsker et samfund, som i alle sammenhænge er åbent, inkluderende og tager hensyn til grupper eller enkeltpersoner med handicap. Der lægges politisk vægt på, at borgerne oplever, at mulighedernes marked øges – både ved foreningstilbud og offentlige tilbud.

Kommunen skal bidrage til, at der i kulturelle sammenhænge såvel som i fritids og motionsaktiviteter er muligheder for, at alle kan deltage.

Der bør være mulighed for at alle, uanset handicap, kan dyrke motion. Der bør være mulighed for borgere med fysiske/psykiske handicaps, så de kan være med på deres niveau.

Anbefaling(er)

- At kommunen tilbyder en "uddannelse" af instruktører, så de er i stand til at tilbyde alle borgere motionsmuligheder.
- At foreninger, klubber, fitnesscentre med videre kan hente hjælp og vejledning ved kommunen, så de bliver i stand til at rumme de forskellige grupper af borgere. Desuden: At der arbejdes for mere fleksibilitet i forhold til træningstider, og at der er fokus på bedre tilgængelighed for gangbesværede/rullestole.
- Motionstilbud for de svageste skal kunne foregå på lige vilkår som for de velfungerende i offentlige motionscentre.

7

8

8. princip - Organisering af hjælpepersonale i eget hjem og boenheder

Det skal være trygt at være menneske med et handicap i Haderslev Kommune.

Dette kan fremmes på mange måder – blandt andet ved at understøtte samspillet med frivillige om opgaver, der i dag overvejende løses af kommunalt ansatte medarbejdere.

En borger har et godt, trygt liv, når dagligdagen er genkendelig og tryk, som den ofte vil være, når det er kontinuerligt personale, der kommer. Som ansat oplever man også en stor arbejdsglæde ved at være den samme, faste person. Det giver livskvalitet til alle.

Anbefaling(er)

- At det så vidt muligt er det samme personale ved de samme borgere, så borgeren oplever, at dennes "livshistorie" er kendt, og ikke skal fortælles igen og igen. Der skal ikke startes forfra, men der kan fortsættes.

9. princip – Opfølgning på ”Politik for mennesker med handicap”

Byrådet vil løbende være på udkik efter tegn på, at udviklingen går den rigtige vej.

Samtidig bør alle politiske udvalg årligt drøfte og prioritere konkrete indsatser, der er specifikke, målbare, accepterede, realistiske og tidsbegrænsede. Socialudvalget sikrer på byrådets vegne, at dette sker.

Byrådet støtter, at der årligt holdes et borgermøde som beskrevet nedenfor. (Borgermødet bør placeres i første kvartal, så der er mulighed for, at forslag fra borgermødet eventuelt kan indgå i budgetprocessen for det efterfølgende år).

Mennesker med handicap og deres pårørende inviteres til at bringe deres viden og ressourcer i spil og derigennem bidrage til kvalitetsudviklingen på konkrete områder.

Haderslev Kommune bør løbende tage temperaturen på, hvordan mennesker med handicap og deres pårørende oplever samspillet mellem dem og kommunen på konkrete områder.

Hvordan sikrer vi, at der bliver ved med at være fokus på ”Politik for mennesker med handicap” i Haderslev Kommune?

Anbefaling(er)

- At kommunen/borgerne sikrer, at der laves forpligtende årsmål i forhold til ”Politik for mennesker med handicap” i Haderslev Kommune. (Målene bør være såkaldt SMART mål. SMART står for: Specifikke, Målbare, Accepterede, Realistiske og Tidsbegrænsede).
- ”Politik for mennesker med handicap” i Haderslev tages op til revision hvert år som et oplæg til budgetprocessen.
- Årligt borgermøde, hvor politikere redegør for status og fremdrift i handicappolitikken (særligt i forhold til de konkrete mål). Alle borgere, som har bidraget i processen inviteres. (Husk offentlig annoncering). (Alternativt kan der nedsættes en ”følgegruppe” af borgere).
- Overvej tilfredshedsundersøgelse (eventuelt uafhængig af kommunen).
- At Socialudvalget drøfter indsatser tidligt i budgetforløbet.

Kolofon

FN's handicap-konvention

Mennesker med handicap skal betragtes som ligeværdige borgere med samme ret som alle andre til at deltage aktivt i alle dele af samfundslivet. Sådan lyder det i FN's konvention om handicappedes rettigheder.

Konventionen angiver klart definerede retningslinjer for rettigheder for mennesker med handicap - både borgerlige, politiske, sociale, økonomiske og kulturelle rettigheder. Danmark anerkendte indholdet og formålet med FN-konventionen ved at underskrive den seneste i marts 2009.

Haderslev Kommune ønsker med udarbejdelsen af Politik for mennesker med handicap at tage de første skridt til at implementere FN's konvention. Se mere her: www.menneskeret.dk/handicap.

Politik for mennesker med handicap blev vedtaget af Haderslev Byråd tirsdag 1. september 2015.

Politikken er skabt i samarbejde mellem Haderslev Kommunes Socialudvalg, Handicaprådet – og ikke mindst: En stor og engageret gruppe af borgere med interesse for og viden om handicap og de vilkår, som mennesker med handicap har.

Udgiver/forlægger og copyright
Haderslev Kommune.

Ansvarlig: Handicap- og Psykiatri
Haderslev Kommune. Kontakt:
Telefon 7434 3434 eller
mail: handicappolitik@haderslev.dk.

Politikken er tilgængelig

på Haderslev Kommunes hjemmeside: www.haderslev.dk. Se: Politik og dialog/Visioner og politikker/Politikker.

Her kan politikken ses i forskellige pdf-filer, der tager højde for forskellige syns- og hørehandicap. Det er muligt at få teksten læst op ved at installere den gratis fjernbetjening på www.adgangforalle.dk.

Robo-braille er en internetbaseret tjeneste, der gratis og hurtigt kan overføre dine filer til mere tilgængelige filer, for eksempel lyd eller punkt: www.robobraille.org/.

Læs mere om hjælpemidler på hjælpemiddelbasen (under Socialstyrelsen). Se www.hmi-basen.dk/.

Trykte eksemplarer af politikken kan blandt andet fås på biblioteket.

Kontakt Handicap og Psykiatri

hvis du ønsker at få pjecen tilsendt. Du kan også kontakte os, hvis der er behov for hjælp til oversættelse eller anden formidling af politikken.

Handicaprådet kan kontaktes her

Rikke Nordborg, sekretær for rådet.
Telefon 7434 0504 eller mail: rino@haderslev.dk. Thorsten Lücke, formand for rådet. Mail: lucke@live.dk

Kunst og fotos

Al kunst i pjecen er udført af borgere i kommunens beskyttede værksteder, og er ligesom de anvendte fotos stillet velvilligt til rådighed.

Tryk

2. oplag trykt af Dafolo maj 2016 i 2.000 eksemplarer. Dermed i alt trykt i 3.000 eksemplarer.

Haderslev

Voksen- og Sundhedsservice

Nørregade 41

6100 Haderslev

www.haderslev.dk